

VECDİ ÇIRACIOĞLU • Gladyatör

Everest Yayınları, 2009 (1 baskı)

İletişim Yayınları 2491 • Futbol Kitapları 36

ISBN-13: 978-975-05-2206-2

© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2017, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora - Levent Cantek

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Melis Ofas

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VECDİ ÇIRACIOĞLU

Gladyatör

Futbol Arenalarında
Bir İsyanın Hikâyesi:
Metin Kurt

2009 ABDULLAH BAŞTÜRK
İŞÇİ EDEBİYAT ÖDÜLÜ

VECDİ ÇIRACIOĞLU Bursa'da, 9 Aralık 1953 yılında doğdu. Bursa Erkek Lisesi'nden sonra İTÜ Metalürji Fakültesi'ni bitirdi. Uzun yıllar lisanslı sporcu olarak futbol oynadı.

Roman: *Kara Büyülü Uyku* (1991), *Cimri Kirpi* (2002), *Serseri Standartları Sempozyumu* (2004), *Sarıkasnak, Denize Dair Hikâyat* (1. basım 2006, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı, Senaryo Destek 2013, 2. basım İletişim Yayınları 2015), *Gemileri Sayan Kedi* (2011), *Ruhisar, Denize Dair Hikâyat* (2014), *Oltacı, Denize Dair Hikâyat* (2017).

Öykü: *Nehirler Denize Kavuştuğunda* (2002), *Mayhoş Zamanlar* (2010).

Biyografi: *Rafetçe, Bir Ressamın Alacalı Paleti* (2007), *Gladyatör, Futbol Arenalarında Bir İsyanın Hikâyesi, 'Metin Kurt'* (2009), *Halkın Savcısı, Mehmet Feyyat* (2012).

Monografi: *Devşirme Eşik Taşı'nın Ruhu, Rumeli Hisarı* (2010), *Boğaziçi Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi 100. Yılı* (2012).

Ödül: Can Yayınları İlk Roman Ödülü (1999); TESK, Türkiye Edebiyatçılar Derneği "Esnaf Öyküsü" yarışmasında Birincilik Ödülü (2002); Foça Belediyesi, 7. Uluslararası Rastgele Balıkçılık Festivali, "Deniz Öyküsü" Yarışması Birincilik Ödülü (2007); Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülü (2009).

Yazar, TYS, PEN Yazarlar Derneği, Edebiyatçılar Derneği, BESAM üyesidir.

Hikâye kaldığı yerden başlayabilir.

*Spora emek veren tüm insanlara,
Mehmet Durupınar'a...*

Kitabın hazırlanmasında yardımları geçen Barış Tut, Esat Yılmaer, Demokan Akkoyun, Özcan Sapan, Sezai Sariođlu ve Taner Güven'e teşekkür ederim.

Bu kitabın hazırlanmasında *Hürriyet* gazetesinin arşivi kullanılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Metin Kurt'un Ardından · TANIL BORA	11
Önsöz	13
Sonun Başlangıcı	23
“Efkârınumumiye”nin Babası	31
Hayat Var Yüz Paraya!..	35
Bu da mı Ofsayt Hakim Bey?...	41
Küçük Gladyatör	47
Dört Yüz Gramlık İlk Aşk: Meşin Yuvarlak!..	53
İzmir'de Yalnız Günler	61
Milli Formayla İlk Buluşma	65
Halüsinasyon	69
Uçan Gladyatör Varol Ürkmez!..	75
Gladyatör Başkent Pazarı'nda	79
Garrincha Mesut ve Can Bartu...	89
Doğru Bildiğini Söyle, Mutlaka Kazanırsın!	97
Ankara'nın Futbol Pazarı	105
Talihsiz Bir Anı	109
Temmuz Pazarının Malları	111
Mahirler, Denizler...	121
Sen Metin Kurt musun?	125

Futbolcu Grevi Kıvılcımları.....	135
Sen Çık, Oyuna Ben Gireyim!.....	143
Kramponumun Bağı.....	147
Çizgi Metin.....	149
Doping... Futbolun Vebası!.....	153
Bir Garip Gladyatör: Yıldıo.....	157
Siz Sosyalist, Biz Sosyalist!.....	165
Saç ve Sendika Örgütlenmesi.....	169
Sosyalist Bir Futbolcu: Paul Breitner.....	175
İtalya'ya Gitmeden Çizmeyi Aşanlar ve Satılık Kalemler.....	177
Atılan Golün Davası Olmaz.....	185
Baba Gladyatör!.....	189
Sakatlık, Hak Arayışı ve İtilaf.....	199
Özür ve Milli Maçlar.....	225
Yıldız Futbolcu Kimdir?.....	231
Kitap Okuma, Başın Derde Girer!.....	237
Ergun Gürsoy, <i>Sportmence</i> Dergisi, Galatasaray'da Doping ve Turgay Şeren.....	241
Spartaküs İsyanı!.....	249
Kayserispor ve Gerçek Politik Mücadele.....	255
Bosman Yasaları ve Görüşler.....	265
Kulüpçülük.....	271
Paralı Kalemler.....	277
Özgür Sporcu.....	281
Nostalji.....	287
Futbol Gerçeği.....	305
Sporcuların Örgütlenmesi Süreci.....	311
Sonuç.....	325
Sonsöz.....	327

Gladyatör Metin Kurt (Mehmet Durupınar arşivinden).

Metin Kurt'un Ardından...

TANIL BORA

Metin Kurt, Türkiye'de futbolcuların kendilerini emekçi olarak kavramalarının ve haklarını savunmalarının sembol şahsiyetidir. Onun 1973 yazında Galatasaray yönetimine gösterdiği direnişin sadece ücret için olduğunu düşünmek yanıltıcıdır. Metin Kurt, boş mukaveleye imza atma 'töresine' baş kaldırmış, bir sözleşmenin tarafı olarak reşit insan muamelesi görmeyi talep etmişti. Emek mücadelesinin aynı zamanda bir haysiyet mücadelesi olduğunu göstermişti bu tavrıyla.

'Sadece' politik bir şahsiyet değildi ama, gerçek bir futbol yıldızıydı. İki sezon kadar seyretme şansını tattığım, zarif bir 'açık' oyuncusu. Aydınlık ve biraz da çapkın bakışlı, şahin gözlü, yakışıklı bir forvet. Taç çizgisinde sür'at yapan, İngilizlerin tabiriyle kramponlarının altında tebeşir izi olan, klasik çizgi açığı. Hem de gole yakın. En solcu sağ açık.

Metin Kurt, son yıllarda endüstriyel futbola öyle şiddetle muhalefet ediyordu ki, neredeyse futbol oyununun kendisine bile dış biliyordu. Futbolun (şikeye mikeye muhtaç olmadan) topyekun batmış olduğu fikrindeydi; kapitalizmle beraber tarihin çöp sepetine atılacaktı, ondan sonra belki bir oyun olarak yeniden doğardı, ona göre. Futbol alemine –tüm aleme- bakışındaki bu radikal 'yıkıcı' fikirlerini, sanki özyıkımcı yaşayış-

la temsil ediyor gibiydi. Asri zaman klişesiyle ‘kendine hiç iyi bakmamasının’ arkasında bu öfkeyle beraber haksızlığa uğramanın hayal kırıklığı da vardı mutlaka, bilemeyeceğimiz kim bilir daha neler vardı. Ne olursa olsun; nasıl ölse, ne zaman ölse yakışıklı ölecekti.

Galatasaray geçen sezon ‘Efsaneleri Anma’ programı çerçevesinde, Ankaragücü maçında önce, 1970’lerin namlı yöneticisi Turgan Ece’ye plaket vermişti. Turgan Ece, Metin Kurt’un başlattığı futbolcu direnişine sert ve tavizsiz tavır koyarak ‘efsane’ olmuş bir yöneticiydi. İnternet sitesinden ölümünü duyurup başsağlığı diledikleri Metin Kurt’a da bir Efsane Anması tahsis etmelerini beklerim.

Radikal, 25.8.2012

Önsöz

2000 yılının Şubat ayıydı. Soğuk hava kararmış, sulusepken yağan kar, tipiye dönmüştü.

İstanbul'un Cihangir'inde, ikinci romanım *Cimri Kirpi* üzerinde çalışıyordum. Telefon çaldı. Arayan Metin Kurt'tu. İtalya'da oynanacak Roma-Galatasaray, Avrupa Şampiyon Kulüpler Şampiyonası maçını seyretmek için Şişli'de bir birahaneye davet ediyordu.

Maç başlamadan önce Metin'in verdiği adrese, Özkosova Birahanesi'ne doğru yola çıktım. Birahane, Şişli Camii'nin arkasında, merdivenlerle inilen basık bir mekândı. Şiddeti artan tipinin eşliğinde, kaymamaya dikkat ederek indim.

Futbol karşılaşmalarının şifreli televizyon kanallarında yayınlanmasından sonra birahanelere gidenler o ortamı çok iyi bilirler. Birahaneler, minyatür bir stadyum, bir arena tribünüdür.

Özkosova Birahanesi de öyleydi. Zemin katın merdivenlerinden inip loş ortamına ilk adımımı attığımda, kesif sigara dumanıyla birlikte kızartma yağı ve alkolün iç bayıltan kokusunun karışımından kaynaklanan iç bayıltıcı bir ağırlık üzerime çöktü.

Dirseklerini bara dayamıştı. Üzerinde yine eski günlerde olduğu gibi bir parka, mavi beyaz çizgili bir gömlek, dumanından

sararmış parmakları arasındaki elinde yarıya kadar içilmiş bir sigara... Gözleri, üzerinde televizyon bulunan vitrinde boş yabancı içki şişelerine fon olmuş aynaya sabitliydi.

Küskün, ilgisiz, birilerine bakması zül, biraz da kendini zorlayarak başımı hafifçe yana döndürdü; hep kısık gözleri beni gördüğünde, kenarları kırışarak gülücüklere boğuldu.

Konuşulan olağan cümlelerden sonra maçı, önüme bırakılan bir bardak birayı yudumlayarak izlemeye başlamıştım.

Bir süre sonra televizyon ekramı flulaştı ve çok gerilere, doğduğum ve ilk gençlik yıllarımdan geçtiği Bursa yeşilinin titremeleri arasına daldım.

* * *

70'li yılların başıydı. O zamanlar “Yeşil Bursa” diye anılan ve uzmanların yetmişe yakın yeşil çeşidini keşfettiği bir kentti Bursa... Şimdiki gibi ovası talan edilmiş, beton yığınyla doldurulmuş değildi. Meşhur lodosunun getirdiği yağmuru yağdığında, damlalar evlerin damlarına eşit düşerdi. Evimizden baktığımda neredeyse Mudanya'yı görebilecek kadar netlikteydi ufuk!..

Binaların, ağaçların altında kaldığı Bursa'da, gençlerin toplumun dar sosyal çevresinde yer edinmesinin yollarından biri de futboldan geçiyordu. Gençler var olmanın, toplum içinde bir yer edinmenin biçimini yeşil zeminli arsalarda arıyorlardı. Arkadaşlarımdan hepsi futbol oynuyordu. On altı yaşımı doldurmamış, yeni amatör lisansa sahip bir topçu adayıydım! Ne zaman bir araya gelsek futboldan konuşuyor, dolayısıyla futbol- la yatıp futbolla kalkıyorduk. Bir anlamda dünyamız futboldu.

Futbolu kendi kendimize öğrenmeye çalıştığımız Acemler semti, ortaları kelleşmiş, irili ufaklı doğal çim arsalarla bezeliydi. O zamanlar tesislerden yoksun Türkiye'nin gençleri için sınırları birbirinden böğürtlen kümeleriyle ayrılmış irili ufaklı bu alanlar büyük bir nimetti.

Topa vurmaya, ikiye bir yaparak verkaçla adam geçmeyi, tekme atmaya ve yemeyi, kafaya çıkmaya, düşmeyi, kademeye girmeyi, kambura yatmayı, maçların sonunda sopa yemeyi, atma-

yı, velhasıl o zamanın futboluyla ilgili öğrenebileceğimiz temel olan her şeyi o yeşil boş arsalarda öğrendik.

Aramızdan çok ünlü futbolcular çıktı. Milli formayı giyenler oldu. Futbolculuğu bir meslek olarak görmeyip sadece spor olarak yapanlar bile amatör kulüplerde başarılı oldular. Çok yetenekli arkadaşlarım vardı içlerinde. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik şartlar, nasıl ki hayatın her alanını hükmü altına alıyorsa, spora yansması onları da etkiledi. Şanssızdılar ve beyin güçlerinin adale güçlerine galip gelememesinden daha yolun başında silinip gittiler. Profesyonel olup Birinci Türkiye Ligi'nde top koşturan arkadaşlarımdan kimi, futbolu bıraktıktan sonra kentin ileri gelen sanayicilerinin himayesinde iş kurdu ve iş adamlığına küçük adımlar attı. Kimi yüksek tahsili tercih etti. Kimi kahvehane açtı, kimi birahane, meyhane... Kimi paranın, kimiye içkinin esiri oldu.

Bazılarının Bursa'nın yerel televizyonunda ara ara kentin gözbebeği futbol takımının şimdilerde ligde düştüğü acısını paylaşmak için spor programlarına çıktıklarını görüyorum (2002-2003 sezonu). Senelerce ter döktüklerinden, büyük kulüplerin ağırlıklarınca para sunmasına karşın doğup büyüdüğü kentten ayrılmadıklarından, buna rağmen eskisinin maçlarını izlemek için stadyuma gittiklerinde bilet ücretini ödemediği içeri alınmadıklarından, serbest giriş kartlarına sahip olmadıklarından ve her şeye karşın bir kez bile olsun tecrübelerine danışılmadığından şikâyet ediyorlardı.

Zamanında çarşıda ve anacaddede önü kesilerek el sıkışmaktan zor yürüyen, sağdan soldan çekiştirilerek bir çay, bir kahve içmesi, yemek yemesi için baş köşeye oturtulmak istenen ve dünyayı sadece bir meşin yuvarlağın yüzeyi kadar küçük sanan; sakat kalmış ya da başka bir nedenden futbolu bırakmış bazılarımızın, yaşamın yükü altında nasıl ezildiğini eski arkadaşlarımdan öğreniyor ve üzülüyorum.

O yıllarda, Bursa Çekirge Meydanı'ndan yukarıya çıkan yokuşun ortasında –şimdi genişletilen yol yüzünden yıkılan eski kervansarayla birlikte– Park Otel, çeşitli federasyonlara ait milli takımların kamp yaptıkları, halka açık çay bahçesiyle bü-

tünleşmiş bir tesisti. A Milli Futbol Takımı, 1974 Dünya Kupası elemeleri için İtalya'yla Napoli'de yapacakları karşılaşma için bu otelde, Teknik Direktör Coşkun Özari nezaretinde kampa alınmıştı. Milli Takım daha önceki maçında Batı Almanya'yla 1-1 berabere kalmış, bütün gözler bu maça çevrilmişti.

Milli Takım'ın as futbolcusu Metin Kurt'u ders çalışmak için gittiğim Park Otel'in çay bahçesinde tanımıştım. Yanımızdaki masada tek başınaydı. Dikkatimi çeken, onun diğer futbolculardan farklılığıydı. Çünkü kitap okuyordu. Diğer futbolcular, kendilerine hayran ve onlardan daha hızlı koşacağını iddia eden saf bir gence eşofman giydirmiş eğleniyor, tutacakları kronometreyle iddiaya girerek, Çekirge Meydanı'nda tur attırmaya ikna etmeye çalışıp kendilerince dalga geçiyorlardı.

Tanışmamız, bir ara Metin Kurt'un başını kitaptan kaldırmaya bana, "Bu çocuk saf gözüküyor ama eşofmanı alıp kaçarsa ne olacak?" demesiyle başladı.

Gülüştük ve konuşmaya başladık.

Kitaplara olan düşkünlüğümüzün aracılığı, işte o günden bu yana, otuz beş yıldır dostluğumuzu sürdürmekte.

İtalya maçı gelip çatmıştı. O zamanlar kitle iletişim araçları zamanımızdaki kadar yaygın değildi. Bursa Çekirge Meydanı'nda, yukarı Çekirge'ye çıkan yolun hemen yanı başında, sonradan inşa edilen Kervansaray Otelinin hemen üzerinde, ahşap altıgen geniş tek kahvehanede tavana yakın bir köşeye asılmış siyah-beyaz televizyondan maçı seyretmek için toplanmıştık. İlk kez bir futbol maçı naklen veriliyordu.

Kapısına kadar maçı izlemeye gelenlerle dolu kahvehanede önlerde kendime yer bulamamış, arka duvarın hemen önünde ahşap bir sandalyenin üzerine çıkarak, yarım saat sonra başlayacak maçı beklemeye başlamıştım. Uyuşan bacaklarımı dindirmek için sandalyeden aşağıya bile inemiyordum. Oraya sıkışıp kalakalmıştım.

Nihayet maç başladı. Başlar başlamaz da onurlu mağlubiyetlerle övünmeye alışık Milli Takımımız yine bildik oyun tarzına bürünüp, "Cümle cemaat ileri, cümle cemaat geri..." parolasıyla, olimpiyat ölçülerine göre yapılmış futbol arenasında sa-

dece kendi sahasını kullanıyordu. Cümle cemaat gerideydi ve nedendir bilinmez bir türlü ileri çıkamıyordu. On bir futbolcumuz kendi ceza sahası içinde adeta Kanije Savunması yaparak geri çekilmişti. İlk yarı, meşin yuvarlak bir türlü orta çizgiyi geçip İtalyanların ceza sahasına düşmeden çekilen derin “Oh!..”larla bitmişti. Hava almak için dışarı çıkanlardan fırsat bulan ben de uyuşan bacaklarımı dinlendirmek ve maçın heyecanından karnıma giren ağrıyı biraz olsun dindirebilmek için sandalyeden inmiştim.

İkinci yarı da birincisi gibi dalga dalga gelen kâbuslarla başladı. İtalyanlar kalemizi meşin yuvarlakla ablukaya almış, dövüp dövüp duruyor, kalecimiz Sabri Dino, kale çizgisinden dışarıya bir adım bile atmadan devleştiçe devleşiyor, geçen her dakikada yedi metre, otuz iki santim uzunluğundaki üç direğin içini daha da kaplıyordu.

Direklerin ve Sabri Dino'nun ellerinin gole izin vermediği anların birinde maçın başından itibaren gözümüzün alışamadığı bir şey gördük. O da ne! Siyah-beyaz ekranın içinden forma rengi beyaz üzerine kırmızı bandı koyu görünen bir futbolcu top sürerek kendi sahamızdan çıkma cesareti gösteriyordu.

Ceza sahamızın sağından şimşek gibi çıkan Metin Kurt, taç çizgisine kadar geldi ve iki ayağı arasında mekik dokuyarak sürdüğü topa önüne çıkanı geçerek, santra çizgisine on metre kala taç çizgisinden içeri girdi ve müthiş bir şut çıkardı. Meşin yuvarlak zamanın en büyük kalecilerinden Dino Zoff'un bakışları arasında üst direği yalayarak dışarı gitti. Milli Takımımızın sahasına odaklanmış İtalyan televizyon kameraları bu görüntüyü son anda yakalayabilmişlerdi. O an çılgınlıklar arasında sandalyeden düşmüş, kendimi ezilmekten zor kurtarmıştım.

Bu pozisyon, o gün maçı izleyen bir İtalyan seyirci tarafından unutulmuş olabilir ama biz, Milli Takımımızın pozisyon fukaraları için asla...

Maç golsüz bitti. İtalyanlar şaşkın, Milli Takımımızın oyuncularını sarmaş dolaş sahadan ayırdı.

O zamanın basını, maçın kahramanı olarak kuşkusuz kalecimiz Sabri Dino'yu ilan etti. Ekibimizin rakip sahada yakaladığı

tek pozisyonda Metin Kurt, ki birkaç metre geriden ya da hırs ve karın adale gücünü biraz daha yavaşça ayarlayıp o şutu atmış olsaydı, skor levhasını lehimize değiştirmesi kaçınılmazdı. Çünkü o ana kadar kalesine bir kez olsun top gelmeyen Dino Zoffun gözleri, adaleleri, dolayısıyla tüm benliği böyle bir hareketi bekleliyordu. Kısacası, konsantrasyonunu kaybetmiş, müsabakanın dışındaydı. Futbol oynayanlar ve en azından biraz anlayanlar, doksan dakikanın içinde bir anın değerini çok iyi bilirler. Şut anında topa vurma... Bu, belki bir andı ve her şey o belirsiz, o ne olduğu çözümlenememiş en küçük noktanın, bugüne kadar keşfedilmiş en küçük madde olan atom çekirdeğinin içinde oluşmuştu. İstemsizdi, bir “tik”ti seçiren... İstem dışı bir hareket, beynin komutasının dışında, antrenmanlarda yüzlerce eşgüdömlüsünün sadece bir tanesinin topa dokunuyordu o an. Bir anda oluyordu futbolda her şey ve o anı yakalamak için yapılan çalışmalar, sürekli tekrarlar müsabakaya egemen oluyordu; tıpkı bire bir, kıyasıya, ölümüne mücadele eden antikçağ gladyatörleri gibi. İnsanoğlu garip bir yaratık! Beyninin nasıl hafızası varsa, adalesinin de hafızası var.

Metin’in yarım dakikayı bile doldurmayan ve sonu o anla biten aksiyonu –bir futbol maçı için– öylesine ani olmuştu ki... Bu, belki de o maçın kahramanını değiştirebilecek bir andı.

* * *

Birahane geçmişe gitmişken, manidar “Gol!..” nidalarıyla kendime geldim. Roma takımı, günümüz spikerlerinin deyişiyle Galatasaray’a bir gol bulmuştu! Seyircilerden çıkan yer yer küfürler, “çık çık” çekmeler ve el kol hareketleri birahane tribününde kaçınılmazdı; kural değişmedi ve bütün bu aksiyonlar, olağan gürültünün dışında, birahane kokusuyla bardakların içine doldu ve bardaklar hüzünlü alkolü yanık midelere bir kez daha akıttı.

Silkindim ve barın fonundaki aynaya, önündeki cam raflara dizilmiş kimisi boş kimine boyalı su doldurulmuş yabancı içki şişelerine baktım. Issız bir çayırın ortasında sisler içindeydim. Uyumuş muydum? Gözlerimi ovuşturdum. Önümdeki biradan

bir yudum daha alırken bu mayhoş esrikliğimi, gittiğim hatıralara ve ortama bağladım.

Metin Kurt'un yüzüne baktım. "Gol yedik!" dedi. Bunu belki de yüzümdeki ifadenin mahmurluğundan söylemişti. Sözlerine devam etti: "Olacağı belliydi zaten. Az adamla yakalandık. Topun nerede olduğu önemli değil, kaç adamla yakalandığın önemli..." "Evet!" dedim, sanki maçı izliyormuşçasına.

Metin Kurt, biraz daha yorum yaptı. Yüksek çıkan sesi, barda yanımda oturanların dikkatini çekmişti. Kimi aynadan, kimiye ileri ve geriye kaykılarak bakmaya başladı. Bizden gençtiler ve Metin Kurt'un futbol oynadığı zamana yetişememiş kuşaktandırlar. Yüzlerinde, "Ne kadar da çok biliyor"un, belki de daha fazlası bir ifade vardı. Metin Kurt da bunun farkındaydı ve eleştirilerine devam etti. Ona ait bildiğim en önemli özelliklerinden biri de modern futboldan anlamasıydı, tıpkı oynadığı zamanlardaki gibi...

Yanımdakilerden biri laf attı. Diğeri, atılan sözü destekledi. Barın arkasında duran birahänenin sahibi önce Metin Kurt'u, ardından laf atanları süzdü. Çentik attığı adisyonu bırakarak onlara eğildi ve bir şeyler söyledi. Sustular. Bu kez bakışlar merakla birlikte farklılaştı.

Metin Kurt'a baktım. Kısık gözleri yine her zamanki gibi gülümsüyordu. Hüzünlendim.

Başımı televizyona kaldırdım. Roma Futbol Takımı Teknik Direktörü ve zamanında dünyanın en büyük kalecilerinden Dino Zoff, iki elini yumruk yapmış, keyfi yüzündeki gülücüklere karışmış, çıktığı kulübesine zafer nidalarıyla geri dönüyordu.

Romalı Gladyatör çıktığı arenada bir zafer daha kazanmıştı. Zamanında biri İtalya'nın, diğeriye Türkiye'nin yeşil zeminli arenalarında mücadele etmiş, ter akıtmış iki gladyatörünü dikkatle izliyordum.

Milyonların seyrettiği televizyon ekranında muzaffer gladyatör Dino Zoff, "oyunu" kuralına göre oynamış ve Dünya'nın en büyük futbol takımlarından birinin başına geçmişti. "Oyunu" kuralına göre oynamamış, geleceğini, dolayısıyla yaşamını futbolcu kardeşlerinin sendikal hakları uğruna verdiği mücade-

leyle sosyalizm adına yitirmiş gladyatör Metin Kurt ise, Özkosova Birahanesi'nde yanımdaydı.

Ona son bir kez daha baktım. Her zamanki gibi kirli sakallı başı hafifçe öne eğikti. Kısık gözlerinin kırışık kenarlarına son görüşmemizden bu yana birkaç çizik daha eklenmişti. Sararmış parmakları arasında hiç sönmeyen sigarasına bir yenisini uç uca ekleyerek yakmaya çalışıyordu.

Başlayan her şey gibi bu maç da bitmişti.

VECDİ ÇIRACIOĞLU

2007

1948 YILINDA METİN KIRKILARELİ DE GÖZLERİNİ DÜNYAYA AÇTIĞINDA KENDİSİNİ SPORCU BİR AİLENİN İÇİNDE BULUYORDU... AŞABEYLERİ İSMAIL, FEVZİ, RIFAT GİBİ O DA HEYEMEN FUTBOLA İSİNİVERMİŞTİ...

16 YAŞINDA İLK RƏSMİ KULÜBÜ İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ OLUYOR... SONRA ALTAY'DA, ORADAN DA PTT'YE TRANSFER OLUYORDU...

ASKERLİĞİ SIRASINDA TARTIŞMALI BİR TRANSFER SONUÇLU PTT'DEN G.SARAY'A GEÇİYORDU.

ÇOK GEÇMEDEN SPORSEVERLER ONU MİLLİ FORMADA ALTINDA DA ALKISLIYORDU. **TUNUS**A KARŞI 18 YAŞINDA İLK KEZ MİLLİYET...

G.SARAY ÜSTÜSTE ÜÇ YIL ŞAMPİYON OLURKEN, METİN'İN BAŞARIDA BÜYÜK KATKISI OLUYORDU

İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ SEZON BAŞINDA BİR TRANSFER ANLAŞMAZLIĞI NEDENİ İLE 28.000 LİRAYA TOP KOSTURUYOR VE BUNU SAKALLA PROTESTO EDİYORDU.

BUNA RAĞMEN METİN, FORMASINI EN ÇOK İSLATANLARIN BAŞINDA GELİYORDU. NE VARKI F.BAĞÇE MAÇINDA Kİ SAKATLIĞI ONU UZUN SÜRE SAHALARDAN AYIRIYORDU...

TEDAVİSİNDEN SONRA METİN İLE G.SARAY KULÜBÜ BAŞKANI ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIK KAMU OYUNU UZUN SÜRE MEŞGUL EDİYORDU... SONUNDA GENÇ FUTBOLCU SÜRES KADRO DIŞI KALIYORDU...

Metin «Mücadelede devam edeceğim»

Sonun Başlangıcı

Gerilere; aileme, çocukluk ve gençlik yıllarıma gitmeden önce beni çok etkileyen sonun başlangıcıyla ilgili konuşarak başlamak istiyorum. Anlattıklarımın “gladyatör” olarak adlandırılarak yazıldığını biliyorum. Ben işte bu gladyatörün, kendimin yeşil sahalara nasıl indiğine dair başlamak istiyorum.

İzmir’in güzide futbol takımlarından Altay’a, İstanbul’un Ali beyköy Adalet Futbol Takımı’ndan transfer olmuşum.

1966-1967 yılı futbol sezonuydu. Rakiplerimizi tek tek eleyerek Türkiye Kupası’nı kazanmıştık. Sezonun lig şampiyonu olan Beşiktaş’la Cumhurbaşkanlığı Kupası maçını Ankara’da oynayacaktık. Kendini her maçta oynayacakmış gibi hazırlamış takımın genç oyuncusu ben Metin Kurt, tüm sezon boyu maçlarda oynamak için can atmama karşın, az sayıda maçta forma giyebilmiştim. İşin garibi bu maçta oynamayı istemiyordum. Eğer oynar ve başarısız olursam, sezon sonu gündemde olan Ankara Şekerspor’a transferim suya düşebilirdi. Korktuğum başıma geldi. Beşiktaş’a karşı oynayacak kadro, soyunma odasında okunduğunda kulaklarıma inanmadım. Kadro okunduğunda yerimden kalktım ve demir kapının arkasına asılı listeye baktım.¹ Adımın

1 Antik gladyatör oyunlarında, o gün dövülecek gladyatör isimlerinin yazıldığı programa *libellus Numerarius* adı verilirdi. (Alan Baker, *Gladyatör: Roma’nın*

oynayacak maç listesinde olduğunu gördüm. Son bir kez takım arkadaşım Zinnur'a, "Ben oynuyor muyum?" diye sordum. Zinnur, "Sağır mısın, kör müsün? Tabii ki oynuyorsun. Haydi artık hazırlan," diye yanıtladı beni.

Soyunma odasının kapalı kapısına asılan maç kadrosuna tekrar baktığımda heyecandan tir tir titremeye başlamıştım. Maç kramponlarımı, ardından süspansuar, tozluk lastikleri, bandaj ve Kapsolin kremimi çantamdan çıkardım.² Kramponlarımı elime alıp, evirip çevirdim. Ellerime domuz yağı bulaştı. İçimden, "Ne kadar da kötü kokuyor," diye geçirdiğimde, kramponların kabarıkları gözüme ilişti. Gladyatörü arenasında dik tutacak, koşarken ve topa vururken düşmememi sağlayacak, arenayla bedenim arasındaki bağlantıyı kuran kabarıklar...³ Neredeyse hiç kullanılmamış kadar yeniydiler. Soyundum, süspansuarımı ve şortumu giydim. Takunyaları ayağıma geçirerek malta taşı kara yalağın yolunu tuttum. Ayaklarımı soğuk suyla iyice yıkadıktan sonra, bir süre suyun altında tuttum. Çok heyecanlıydım. Yerime döndüm. Yumuşatıcı, ama deri terledikçe inanılmaz yakıcı ve keskin kokulu zamanın tek adale yumuşatıcı kremi Kapsolin'le aşağıdan yukarıya doğru bacak adalelerimi ovalarken, babamın öldüğü an, ardından gelen hacizler, ailemin o günden bugüne kadar geldiği durum, satılan mallar, okuyan kız kardeşlerim bir bir gözümün önüne gelmeye başladı. İyi oynayamazsam yelkenler suya inecek, açık denizlere yol alacak gemi limandaki yerinden bir kulaç bile kıvıldamayacaktı. Karmakarışık duygular içinde bunları düşünürken, bir yandan heyecan, bir yandan korku yetmiyormuşçasına takımın "kaşarlanmış" tecrübeli futbolcularının aşağılayıcı tepkileriyle karşılaşmaya başlamıştım... Eski kaşarlar beni göstererek yöneticileri suçluyor, "Çoluk çocukla mı Cumhurbaşkanlığı Kupa-

Savaşçı Kölelerinin Gizli Tarihi, çev. Serkan Gökaş, Phoenix Yayınevi, İstanbul 2003.)

- 2 Antikçağda Trakyalı gladyatörlerde bacağın alt kısmını koruyan baldır zırhı ya da bacak zırhının bir bölümüne *Ocrea* denilirdi. Bu zırh aynı zamanda dizi de korurdu. (a.g.e.)
- 3 Antik gladyatör oyunlarında silahların incelenmesine *Probatio Armorum* adı verilirdi. (a.g.e.)

sı maçı oynayacağız?” diyerek, tepkilerini açıktan açığa koyuyorlardı. Daha maça çıkmadan moralim bozulmuş, adeta yıkılmıştım. Böyle anlarda kaçıp yok olmanın en güzel yerinin hela olduğunu çok iyi biliyordum. Zaten karnımdan kasıklarımın ağır bir baskı vardı. Hemen tuvaletin halkçası ayakyolunu tuttum. Heyecandan işeme organımı zor buldum ve biraz olsun rahatladım. Tekrar yerime gelerek oturduğumda, futbolcu ağabeylerimden birinin, “Heyecanlısın değil mi Metin?” sözüyle kendime geldim. Futbolcu Ağabey ardından, “Heyecan hapı var, ister misin?” diye sordu. Başımı “evet” anlamında sallamış ve uzatılan heyecan hapını kaşla göz arasında alarak hemen yutmuştum. Aynı ağabey az sonra, “Heyecanın geçmedi herhalde, bir tane daha ister misin?” diye sorunca yanıt yine başımı “evet” anlamında sallayarak gelmiş ve ikinci heyecan hapını da mideme indirerek, daha yeni eriyen bir öncekinin yanında yerini aldirmıştım.

Tecrübeli ağabey, “Terlemelisin!” dedi bana, uyarıcı bir yüz ifadesiyle. Terlemezsem başıma bazı dertlerin açılacağını anladım. Terledim, ama yetersizdi. Bu tür heyecan haplarının (!) yağ deposuna karışması için daha uzun zamana ihtiyacı vardı. Daha çok terlemem gerektiğini daha sonraları öğrendim.

Soyunma odası her maç öncesi gibi hareketliydi. Bazı futbolcular kendi kendilerinde, kimi duvara yaslanarak adalelerini gevşetme hareketleri yapıyor; kimi adalelerini yanık kokulu Kapsolin’le ovuşturarak yumuşatıyor; kimiye bir arkadaşını köşeye çekmiş, fısıldaşarak maç için özel taktik veriyordu. Bir kargaşa vardı ama anlamıyordum. Soyunma odasında kilerin hareketleri vardı gözlerimin önünde ve sessizlik... Sonra ağır Kapsolin kokusuna karışan takunya seslerini duymaya başladım.

Az sonra içeriye Altay Kulübü Başkanı, iki yönetici ve antrenör Halil Bıcağcı girdi. Futbolcular toparlandık. Başkan ve yöneticiler başarılar dileyip dışarı çıktıklarında, antrenör konuşmaya başladı. Anlattıkları, bir antrenörün maça çıkacak futbolcularına verebileceği son taktikleriydi. Sessiz bir sinemadaymışçasına, sadece dudak hareketlerini görüyor, hiçbir şey duy-

Genç Metin Kurt Altay formasıyla
(FotoSpor arşivinden).

muyordum. Sadece beynimin içinde bir uğuldama hâkimdi.

İki ekip sahaya seremoniye çıktık.⁴ Ankara 19 Mayıs Stadyumu iğne atılsa yere düşmeyecek kadar doluydu. Kaptanların kale seçimi, başarı temennileri ve maçın başlaması uzun sürmedi.

Heyecanım geçmişti. Ama yine de yapılan tezahüratı duymuyordum. Beynimle kulaklarım arasında

bir bağlantı yoktu. Sadece arenayı çevreleyen çizgilerin içindeki boş alanı görüyor, topu sürüyor, önüme gelenin sağından ya da solundan topu atarak geçiyor ve şimşek gibi ceza sahasına girmeden orta yapıyordum. Sanki sihirli bir el dokunmuştu bana. Mitoloji kahramanlarından kanatlı at Pegasus'a benziyordum. Adalelerim dört zamanlı bir motorun pistonları gibi çalışıyordu. Önümdeki bek on beş dakika içinde perişan olmuştu. Beşiktaş teknik heyeti, el kol hareketleriyle karşımdaki beki diğer kanattakiyle değiştirdi. İlk devre bittiğinde sağ kanatta onu tutmakla görevli iki beki de oyundan düşürmüştüm.

Devre arasında takımımın futbolcuları soyunma odalarına çekilmiş, limonlarını yiyerek dinleniyorlardı. Bense hızımı alamayarak koridorda hâlâ kültür-fizik hareketleriyle ısınırken, yanıma gelen bir idareci ayaklarıma bez lastiklerimi giymemi, yoksa kramponlarımın kayarak bir yerimi sakatlayacağımı söyledi. Ben de denileni yaparak ısınmamı sürdürdüm!..

Neyse... Ben tribün altı koridorunda ısınırken, üzerimdeki seyirciler o zamana kadar sahalarda görmedikleri bu genç futbolcunun kim olduğunu birbirlerine merakla soruyorlarmış.

4 Antik gladyatör oyunlarında gösterilerden önce müzik eşliğinde yapılan geçit törenine *Pompa* adı verildi. (a.g.e.)